

9. Медведик П. Діячі української музичної культури (матеріали до біо-бібліографічного словника) // Збірник НТШ. Праці музикознавчої комісії. Львів, 1993. Т. ССХХVI. С. 370–455.
10. Михальчишин Я. З музикою крізь життя. Львів: Каменярь, 1992. 231 с.
11. Музична Тернопільщина. Бібліографічний покажчик. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. 287 с.
12. Трошинський В. П., Шевченко А. А. Українці в світі. Київ: Альтернативи, 1999. 351 с.

References

1. Berezhany gymnasium. The pages of history. Anniversary book (2007). N. Volynets (Ed). Berezhany-Ternopil: Dzhura [in Ukrainian].
2. Berezhany land. Historical-memoir collection (1970). New York-Paris-Sydney-Toronto: komitet «Vydavnytstva Berezhany» Vol. 1 [in Ukrainian].
3. Dutchak, V. (2013). Bandura art of Ukrainian overseas in 20 – beginning of 21 centuries. Monograph. Ivano-Frankivsk : Foliant [in Ukrainian].
4. Zhytkevych, A. (2015). Scattered by the worlds. Essays on the life and creative activity of famous Ukrainian musicians on the overseas coast of America. Ternopil: Pidruchnyky i posibnky. Vol. 2 [in Ukrainian].
5. Karas, H. V. (2012). Musical culture of Ukrainian diaspora in world time space of 20 century. Ivano-Frankivsk : Tipovit [in Ukrainian].
6. Kardash, P., Kot, S. (1995). Ukrainians in the World. Kyiv-Melbourne: Fortuna [in Ukrainian].
7. Lysenko, I. (2011). Singers of Ukraine . Encyclopedic Edition (2nd ed.). Kyiv: Znannia [in Ukrainian].
8. Marunchak, M. (1991). The history of Ukrainians in Canada. Winnipeg: Ukrainska vilna akademiya nauk v Kanadi. 2nd ed. Vol. 1, 2 [in Ukrainian].
9. Medvedyk, P. (1993). The characters of the Ukrainian musical culture (materials for the bio-bibliographic dictionary). Collection of NTS. Works of musicology commission. Vol. ССХХVI [in Ukrainian].
10. Mykhalchyshyn, Ya. (1992) .With music through the life. Lviv: Kamenyar [in Ukrainian].
11. The musical Ternopil region (2008). Bibliographic index. Ternopil: Pidruchnyky i posibnky [in Ukrainian].
12. Troshchynsky, V. P., Shevchenko, A. A. (1999). Ukrainians in the world. Kyiv: Alternatyvy [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.03.2019 р.

УДК 781.68:784.071.1(430)

Давітадзе Анастасія Галакціонівна
аспірантка Харківського національного
університету мистецтв
імені І. П. Котляревського
ORCID 0000–0002– 2471–8186
nastya27davidadze@gmail.com

ДВАДЦЯТЬ ІРЛАНДСЬКИХ ПІСЕНЬ З ТРІО-СУПРОВОДОМ (WOO153) В ОБРОБЦІ Л. ВАН БЕТХОВЕНА: НА ПЕРЕТИНІ НАЦІОНАЛЬНОГО ТА АВТОРСЬКОГО СТИЛІВ

Мета роботи. У дослідженні виявлено й обґрунтовано деякі принципи взаємодії національного, традиційного стилю ірландських народних пісень із класичним стилем Л. ван Бетховена. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні жанрово-стильового та композиційно-структурного методів. Перший метод спрямований простежити особливості інтерпретації композитором жанрово-стильових та інтонаційних характеристик фольклорного джерела. Другий допомагає розкриттю цілого та його складових, у даному разі це всеосяжний огляд збірки на різних рівнях музичного змісту. **Наукова новизна** роботи полягає у введенні до україномовного музикознавчого обігу даної сфери творчості Л. ван Бетховена, адже камерно-вокальний спадок композитора в жанрі обробки фольклору й досі залишається поза увагою науковців, в той час як твори великої форми стають пріоритетними для досліджень. Бетховенські обробки є зразками малих форм, що стали для композитора каналом творчих експериментів, кристалізації методів та підходів німецького майстра до жанру обробки, а їхній розгляд доповнює – підтверджує або спростовує – вже відомі знання про процес композиторського мислення. **Висновки.** Аналіз обробок двадцяти ірландських пісень доводить наявність в них стильового поглинення класичними принципами мислення, композиційної та інтонаційної логіки, асиміляції фольклору та професійної композиторської школи, відкриття нового художнього потенціалу в народній пісні, яка може бути як зразком традиційної ірландської музики, так і трансформуватися у твір професійного мистецтва.

Ключові слова: традиційний ірландський фольклор, національний та авторський стилі, камерно-вокальна творчість Л. ван Бетховена, жанр обробки, інтонаційна асиміляція, класичні методи композиції.

Дави́тадзе Анастасія Галактионо́вна, аспірантка Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

Двадцять ірландських пісень з трио-супроводженням (WoO 153) в обробці Л. ван Бетховена: на пересіченні національного і авторського стилів

Цель работы. В исследовании выявлены и обоснованы некоторые принципы взаимодействия национального, традиционного стиля ирландских народных песен с классическим стилем Л. ван Бетховена. **Методология** исследования заключается в применении жанрово-стилевого и композиционно-структурного методов. Первый метод направлен проследить особенности интерпретации композитором жанрово-стилевых и интонационных характеристик фольклорного источника. Второй помогает раскрытию целого и его составляющих, в данном случае это всеобъемлющий обзор сборника на разных уровнях музыкального содержания. **Научная новизна** работы заключается во введении в русскоязычное музыковедческое обращение данной сферы творчества Л. ван Бетховена, ведь камерно-вокальное наследие композитора в жанре обработки фольклора до сих пор остается вне поля зрения ученых, в то время как произведения крупной формы становятся приоритетными для исследований. Бетховенские обработки являются образцами малых форм, которые стали для композитора каналом творческих экспериментов, кристаллизации методов и подходов немецкого мастера к жанру обработки, а их рассмотрение дополняет – подтверждает или опровергает – уже известные знания о процессе композиторского мышления. **Выводы.** Анализ обработок двадцати ирландских песен доказывает наличие в них стилового поглощения классическими принципами мышления, композиционной и интонационной логики, ассимиляции фольклора и профессиональной композиторской школы, открытие нового художественного потенциала в народной песне, которая может быть как образцом традиционной ирландской музыки, так и трансформироваться в произведение профессионального искусства.

Ключевые слова: традиционный ирландский фольклор, национальный и авторский стили, камерно-вокальное творчество Л. ван Бетховена, жанр обработки, интонационная ассимиляция, классические методы композиции.

Davitadze Anastasia, postgraduate of Kharkiv National Kotlyarevsky University of Arts

Twenty Irish songs with trio accompaniment (WoO 153) by L. Van Beethoven: at the intersection of national and author styles

The purpose of the article. The research reveals and justifies some of the principles of the interaction of the national, traditional style of Irish folk songs with the classic style of L. van Beethoven. **The methodology** of the research is to apply genre-style and compositional-structural methods. The first method aims to trace the features of the composer's interpretation of genre-style and intonational characteristics of the folklore source. The second helps to uncover the whole and its components, in this case, it is a comprehensive overview of the collection at different levels of musical content. **The scientific novelty** of the work consists in the introduction into the Ukrainian-language musicology of the given sphere of creativity L. van Beethoven, since the composer's chamber vocal inheritance in the genre of folklore processing is still beyond the attention of scholars, while the works of great shape are becoming a priority for research. Beethoven's arrangements are examples of small forms that have become for the composer a channel of creative experiments, the crystallization of methods and approaches of the German master to the genre of processing, and their consideration complements – confirms or refutes – already known knowledge of the process of composer thinking. **Conclusions.** An analysis arrangement of twenty Irish songs proves the presence of stylistic absorption in them by the classical principles of thinking, compositional and intonational logic, assimilation of folklore and a professional composer's school, the discovery of a new artistic potential in a folk song, which can be either an example of traditional Irish music, or transformed into a work of professional art.

Key words: traditional Irish folklore, national and author's styles, chamber vocal works by L. van Beethoven, a genre of the arrangement, intonational assimilation, classical methods of composition.

Актуальність теми дослідження. Повноцінне і всеосяжне розуміння камерно-вокальної та камерно-інструментальної сфер творчості Л. ван Бетховена неможливе без розгляду його обробок народних пісень. Адже композитор займався ними протягом тривалого часу – десять років (1810 – 1820), не припиняючи активної композиторської, громадської, організаційної, епістолярної і навіть комерційної діяльності. Найбільш цінним у даній галузі композиторської творчості видається дослідження принципів взаємодії національного, традиційного стилю ірландських народних пісень з класичним стилем композитора. Використовуючи принципи «централізуючої єдності» [8, 3] як характерної ознаки класичного мислення, та експериментуючи з інтонаційною асиміляцією фольклорних джерел різних народів та професійної творчості, Л. ван Бетховен, таким чином, вводить усну пісенно-танцювальну традицію у композиторський доробок, що призводить до професіоналізації фольклорних джерел, їхньої образної, жанрово-стильової трансформації та отримання авторського статусу. У статті розглянуто збірку двадцяти ірландських пісень (WoO153) в обробці Л. ван Бетховена з трио-супроводом в аспекті її змісту, жанрово-стильових, композиційних та драматургічних особливостей. Окрім цього, важливим видається дослідження принципів поєднання авторського і національного стилів в цих обробках.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблеми вивчення і пізнання теорії жанру обробки народної пісні розглядаються наступними авторами: Г. І. Бекировою [1], М. Ю. Борисенко [2], Л. І. Бушуєвою [3], Т. В. Лесковою [5]. Кожен з авторів створює свою систему понять і положень щодо жанру обробки. Про особливості традиційної ірландської музики можна дізнатися з праць Сіарана Карсона [4], Х'ю Конора Енджелла [9], Девіда Купера [10], Вільяма Генрі Граттан Флада [11] та деяких інших дослідників.

У спеціальному дисертаційному дослідженні Х'ю Конора Енджелла, який є представником сучасної ірландської музикології, і відповідно ментальності і культури (він є співаком – баритоном), розглядаються наступні аспекти: історія колекціонування народних зразків (та персоналії колекціонерів), історія звернення композиторів до жанру обробки народних мелодій, надається виконавський аналіз деяких обробок. Окрім цього, в роботі йдеться про особливості традиційної ірландської музики. Головною ціллю автора дисертації є введення ірландської пісні в класичний репертуар виконавців: «Основна мета цього дослідження – виявити обробки ірландських народних пісень, створені видатними класичними композиторами, з первинною увагою до збірок, які сьогодні доступні для вчителів. Я розповім про мелодії і композиторів; стилістичний аналіз обробок; прокоментую тексти; надам рекомендації щодо ефективної педагогіки, в тому числі, дикції, рівня складності, вікової відповідності, вибору програми і рекомендованих видань» [9, 6].

Мета статті – дослідження принципів взаємодії національного, традиційного стилю ірландських народних пісень з класичним, авторським стилем композитора.

Виклад основного матеріалу. Історія збірки WoO 153 починається з 25 вересня 1809 року коли Дж. Томсон запропонував композитору створити обробки 17-ти ірландських та 26-ти уельських народних пісень з додаванням до них ригурнелів та акомпанементу (знаходимо в листі № 231, див. ком. 1) [6, 391]. Пообіцявши через вісім днів виконати роботу, насправді, Бетховен лише в середині липня 1810 року відіслав пакет обробок до Единбургу, який так і не дійшов до видавця. Майже через рік композитор відсилає копію цих обробок, узагальнюючи уельські та ірландські пісні під назвою «шотландські» (дет. див. лист № 268 та коментарі до нього 1, 4) [6, 432]. Через погане курсування пошти між Віднем та Британськими островами, листування, а з ним і всі матеріали, не завжди вчасно доходили до обох сторін, а іноді й зовсім були втрачені. Але вже з листа від 15 вересня 1814 року ми дізнаємося, що перші два томи збірок ірландських народних пісень з ригурнелями та акомпанементом вийшли в світ у 1814 та 1816 роках відповідно (лист № 516, див. ком. 3) [7, 233]. Зазначимо, що це були не перші публікації таких збірок, упорядником яких був Дж. Томсоном, але починаючи з 1814 року видавець все більше віддавав перевагу саме обробкам Л. ван Бетховена, цінуючи їх найбільше: «Оригінальні і прекрасні ці композиції цього неповторного генія Бетховена» [13].

Розглянемо деякі особливості збірки. До неї увійшли пісні різного змісту, настрою, що вказує на відсутність єдиної сюжетної лінії. До такого висновку дійшла автор публікації в ході самостійного перекладу та аналізу вербальних англомовних текстів. Окрім цього, безсюжетність збірки пояснюється й іншими обставинами: по-перше, її альбомним принципом укладання, який застосовував власне укладач Дж. Томсон. Додамо, що композитор натомість іноді прохав колекціонера укласти пісні таким чином, щоб вони контрастували одна другій, за різними музичними характеристиками, намагаючись, таким чином, збагатити збірку окремими принципами циклізації. Але, це прохання переважно ігнорувалося. По-друге, під час відбору народних мелодій шотландський колекціонер спирався на свій музичний смак та обирав «кожну шотландську арію та пісню, що достойна виконання» [13]. Це пояснює той факт, що із самого початку під час відбирання народних мелодій не було майже ніякої системи, і, як результат, в збірках відсутня увага до поєднання обраних пісень у цикли з сюжетними лініями. Коротко пояснимо, що йдеться не про Бетховена, а про видавця, до якого композитор надсилав пісні, а сам видавець формував збірку.

Наведемо назви пісень, їхні переклади (зроблені автором публікації), і основну тональність кожного номеру збірки.

№ 1 дует «Коли останні промені Єви в сутінках догорають» («When Eve's last rays in twilight die») Es dur

№ 2 «Ніяке багатство з його мізерної лавки» («No riches from his scanty store») D dur

№ 3 «Британські світлі драгуни або рівнина Бадахоса» («The British light dragoons or the plain of Badajos») D dur

№ 4 «Оскільки старі повідомляють нам, що молодість зів'яне» («Since greybeards inform us that youth will decay») g moll

№ 5 дует «Мені снилося, що я лежав там, де росли квіти» («I dream'd I lay where flowr's») c moll

- № 6 «Сумним і невдалим був сезон» («Sad and luckless was the season») Es dur
 № 7 «О, заспокой мене, моя ліра» («O soothe me, my lyre») g moll
 № 8 «Прощавайте, радість і веселощі» («Farewell mirth and hilarity») F dur
 № 9 «Цілуй! Розлуці, що чекає нас, не розділити злитих вуст» («The kiss, dear Maid, thy lip has left») Es dur
 № 10 дуєт «О, ти нещасний солдат» («Oh Thou hapless soldier») F dur
 № 11 «Коли далеко від дому» («When far from the home») c moll
 № 12 «Я буду славити святих ранньою піснею» («I'll praise the saints with early song») g moll
 № 13 «Нарешті сонце» («'Tis sunshine at last») G dur
 № 14 «Педді О'Рафферті» («Paddy O'Rafferty») G dur
 № 15 «Даремно нічого не процвітає» («'Tis but in vain, for nothing thrives») F dur
 № 16 «Чи можу я, але моє кохання до Патрика» («O, might I but my Patrick love») Es dur
 № 17 «Прийди, дорога, люба» («Come, Darby dear») A dur
 № 18 «Більше не буду, моя Мері, тужити за розкішно» («No more, my Mary, I sigh for splendour») Es dur
 № 19 «Джуді – прекрасне незрівнянне створіння» («Judy, lovely, matchless creature») B dur
 № 20 «Твій корабель повинен плисти, дорогий Генрі» («Thy ship must sail, my Henry dear») d moll

Жанр номерів, що переважає у збірці – це пісня, яка набуває своїх індивідуальних жанрово-стильових рис відповідно до її вербального змісту. Отже ми знаходимо ліричні пісні про кохання з відтінками смутку: № 1 (дуєт), 2, 5 (дуєт), 6, 7, 15, 16; є жартівлива пісня про воєнні історичні події № 3; застільна весела пісня № 8 з хором у приспіві; зміст іронічного характеру про розбіжності поглядів та нерозуміння між молоддю та людьми похилого віку знаходимо № 4; пісня про раненого та покинутого солдата № 10 (дуєт). Є в збірці пісня з елементами молитовної дівочої подяки за те, її коханий після закінчення війни повернувся додому та сім'ї – № 12. Під номером № 14 знаходимо мелодію дуже відомого ірландського народного танцю джиги, яка існує у багатьох варіантах під назвою Paddy O'Rafferty. Пісні №№ 17, 18 та 19 розповідають про освідчення в коханні та щасливі стосунки хлопця та дівчини. Остання, заключна пісня у збірнику дещо філософського, узагальнюючого характеру про «божественну силу мистецтва, яка може заспокоїти серце, коли сумно».

Розглянемо композиційно-драматургічні характеристики збірки. Альбомний принцип її укладання помічаємо у наявності декількох тематичних ліній – пісні про щасливе або навпаки нерозділене кохання, життєві ситуації та труднощі, є й жартівливі, дещо легковажні. Такий принцип укладання відбився й на тональному плані: двадцять пісень охоплюють дев'ять тональностей: c, D, d, Es, F, G, g, A, B. Оскільки тональність є показником висотного розташування ладу чи строю, то вони, безперечно, пов'язані з тембровими характеристиками пісенних мелодій. Зауважимо, що, нажаль, серед багатьох збірок обробок пісень різних народів, тільки одна з них – «Дванадцять шотландських пісень» (WoO 156) – має в партитурі розподіл на голоси, серед яких є сопрано (перше, друге), тенор і бас. Але і в цій збірці у трьох піснях (№№ 5 – 7) відсутні темброві позначення. Такі тембральні особливості багатьох збірок потребують свого окремого дослідження. На даному етапі нам вдалося з'ясувати тільки те, що пісні можуть виконуватися різними вокальними голосами, в залежності від теситурної зручності і, безумовно, змісту пісень, хоча це не завжди є принциповим. Адже сучасна практика виконання обробок Л. ван Бетховена доводить існування певної свободи, де навіть можна зустріти виконання чоловічим хором пісні-дуєту № 5 (виконує «Камерний хор Ванкувера» під керівництвом диригента і художнього керівника Джона Уошберна). Виконавський аспект обробок буде розглянутий нами у подальших дослідженнях. Коротко резюмуємо, що вокальні партії пісень з точки зору виконавських характеристик є досить простими, а тому зберігають природний зв'язок із народною, виконавської традицією.

Серед композиційних принципів знаходимо прояв циклічних рис. До таких, по-перше, слід віднести форму пісень, яка переважно заспівно-приспівна, тобто куплетну форма, в якій заспів проводиться в основній тональності а приспів, переважно, у паралельному мінорі або мажорі.

По-друге, сталі та систематичні принципи темброво-тематичного розподілення «ролей» помічаємо в тріо-супроводі до пісень. Кожна з них обрамляється ригурнелями на початку пісні та в кінці. Головну функцію супроводу серед інструментів тріо виконує фортепіано, а струнні інструменти, за вказівкою самого Л. ван Бетховена, можуть бути ad libitum. Сучасні виконавці цих та інших обробок композитора поділилися на дві групи: тих, хто виконує обробки за участі струнної групи, і тих, хто обирає більш легкий шлях – голос та фортепіано. Коментуючи таке явище серед музичних інтерпретацій обробок Л. ван Бетховена, дозволимо собі зауважити, що в їхньому виконанні без скрипки і віо-

лончелі, тобто тільки з фортепіано, втрачається і навіть губиться цілісний музичний образ та композиційно-драматургічна єдність твору. Наприклад, скрипка (рідше віолончель) є дуже активним учасником в розробці тематичного матеріалу – інтонації, субмотивів та мотивів пісень. Так, у номері 3 струнні виконують *ostinato* шістнадцятими, імітуючи біг кінної армії, тих самих «Британських світлич драгунів». У піснях ліричних між скрипкою та віолончеллю по фразам розподіляється функція дублювання вокальної партії, посилюючи роль основного тематизму, пов'язаного із почуттями героїв пісень (№№ 4, 5, 6, 9, 11, 15, 16, 18, 19, 20). Отже, як бачимо, для багатьох обробок тріо-супровід є значним композиційно-драматургічним елементом, а дозвіл Бетховена на *ad libitum* у струнних, скоріш за все, пояснюється практично – це було прохання Дж. Томсона, ціллю якого є спрощення музичного тексту під час виконання обробок аматорами музики.

По-третє, у збірці помічається певна невідповідність між змістом та ладом пісні (№№ 1, 2, 10, 15, 16), що призводить до полізмістовності цих обробок (дивіться листи композитора від 29 лютого 1812 № 374 та ком. 7 до нього) [7, 88].

На окрему увагу заслуговують гармонічна та інтонаційна складові пісень та їх інтерпретація в обробках композитора. Серед ознак, притаманних інтонаційній системі ірландських народних пісень, знаходимо їх діатонічну ладову основу, акценти на першій, третій, п'ятій ступенях ладового звукоряду, наявність прохідних відхилень до паралельного мажору або мінору, субдомінанти та доміанти, але без відхилень у далекі тональності. Діапазони мелодій тяжіють до розширення від октави до нони децими та дуодецими.

До найбільш вживаних мелодичних зворотів належать переважний початок мелодій від п'ятого до першого ступеня вгору, тобто з інтервалу квати. У середині мелодії присутні стрибки на сексту, низхідний напрямок від першого до п'ятого ступенів, іноді наявні оспівування першого ступеню, діатонічні секвенції у вигляді двох, максимум трьох ланок. Знаходимо в цих піснях й пасажі дрібними нотами з «елементами техніки» – вони дещо прикрашають мелодії та наближають їх до професійних творів.

Досліджуючи інтерпретацію інтонаційного змісту ірландських мелодій Л. ван Бетховеном, відзначаємо наступне: по-перше, композитор майже ніяк не змінює оригінальну мелодію – лише іноді додає дві ноти з затакту, або одну в інтервалі терції, щоб створити прохідний зворот та більш плавний рух мелодії, в пісні № 16 композитор самостійно додає технічний пасаж в передостанньому такті завершення вокальної мелодії. По-друге, створюючи ритурнелі до пісень, Бетховен використовує субмотиви та мотиви, а іноді й цілу фразу як похідний матеріал, який він розробляє у ритурнелі. Оригінальність та неповторність композитора тут полягає у тому, що тонко відчувши основний характер народної мелодії, німецький майстер у своїх ритурнелях та акомпанементах стилістично ніби «домальовує» нові риси характеру, демонструючи, таким чином, якою може бути інтерпретація ірландських народних мелодій у рамках класичних композиційних прийомів та принципів. Окрім цього, помічаємо деякі закономірності серед композиційних пропорцій вступних та заключних ритурнелів – якщо початкове тріо не дуже розгорнуте, скоріш за все, заключне буде більш розвиненим, з елементами варіаційної розробкою теми вокальної партії чи її мотивів (пісні №№ 12, 14, 15, 17, 20). Але може бути й навпаки – де вступна розгорнута ритурнель наприкінці пісні переходить у тиху кульмінацію (№№ 2, 3, 5 – 8, 13, 16). У збірці існують й такі пісні, де обидві ритурнелі отримують розгорнуту тематично-композиційну розробку (№№ 4, 9, 11, 15, 19).

Намагаючись уникнути одноманітності прийомів і принципів обробки ірландської народної пісні, композитор уважний і до інших стильових «деталей». Бетховен насичує фактуру пісень динамічними відтінками – *crescendo*, *diminuendo*, *sforzando*, *fortissimo*, *piano*, *pianissimo*, музичним штрихом *staccato*, та прийомами звуковидобування – *legato*, *pizzicato*, вказівкою до характеру виконання – *dolce cantabile*. Поряд з темпом, в кожній пісні німецький майстер додає уточнення щодо характеру виконання – *espressione*, *amoroso*, *scherzando*, *affettuoso*, *assai*, *grazioso*, *teneramente*, *languidamente*.

Наукова новизна роботи полягає у введенні до україномовного музикознавчого обігу даної сфери творчості Л. ван Бетховена, адже камерно-вокальний спадок композитора в жанрі обробки фольклору й досі залишається поза увагою науковців, в той час як твори великої форми стають пріоритетними для досліджень. Бетховенські обробки є зразками малих форм, що стали для композитора каналом творчих експериментів, кристалізації методів та підходів німецького майстра до жанру обробки, а їхній розгляд доповнює – підтверджує або спростовує – вже відомі знання про процес композиторського мислення.

Висновки. Отже, аналіз двадцяти ірландських народних пісень в обробці Л. ван Бетховена доводить, що композитор спирається на характерні ознаки класичного мислення, асимілюючи у процесі обробки фольклорного джерела багато рівнів музичного змісту – від жанру, стилю до композиційно-

драматургічних параметрів, тематичної розробки матеріалу, що кореспондує до симфонічного методу композитора. За допомогою додавання тріо-супроводу, мотивної та варіаційної розробки фольклорного джерела в ритурнелях та акомпанементі, застосуванні простої гармонії, де переважають автентичні звороти (рідше плагальні), опори на основні субдомінантово-домінантові функції, прохідні відхилення у тональності першого рівня спорідненості, застосуванні різноманітних динамічних відтінків, прийомів звуковидобування, вказівок на характер виконання пісні, Л. ван Бетховен, таким чином, демонструє своє бачення ірландського фольклору як такого, що підлягає і може бути інтерпретований у рамках класичного методу композиції.

Література

1. Бекирова Г. И. Обработки фольклорных мелодий в творчестве отечественных композиторов. Музыкальный фольклор народов России. 2012. № 1 (10). URL: journalpmn.com/index.php/PMN/article/download/405/399 (дата звернення: 11.12.2018).
2. Борисенко М. Ю. Жанр транскрипції в системі індивідуального композиторського стилю : дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.03 / Харківський державний університет мистецтв імені І. П. Котляревського, 2004. 195 с.
3. Бушуева Л. И. Феномен обработки чувашской народной песни в творчестве композиторов: к проблеме композиторского фольклоризма : автореф. дисс. на здобуття канд. искусствоведения : 17.00.02. Казань, 2008. – 23 с. URL: static.freereferats.ru/_avtoreferats/01004152186.pdf
4. Карсон С. Карманный путеводитель по ирландской народной музыке : карманный путевод. / пер. с англ. Степан М. Печкин, 1986. URL: <https://buttonbox.ru/read/ciarancarson> (дата звернення: 11.12.2018)
5. Т. В. Лескова Обработка и цитата в аспекте фольклорно-стилевого моделирования (на примере творчества композиторов дальнего востока России). Вестник КемГУКИ, искусствоведение. 2016. № 34. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/obrabotka-i-tsitata-v-aspekte-folklorno-stilevogo-modelirovaniya-na-primere-tvorchestva-kompozitorov-dalnego-vostoka-rossii> (дата звернення: 11.12.2018)
6. Письма Бетховена 1787–1811 / Сост., вступ. ст. и коммент. Н. Л. Фишмана / с нем. Л. С. Товалевой и Н. Л. Фишмана. Москва : Музыка, 2011. 616 с.
7. Письма Бетховена 1812–1816 / Сост., вступ. ст. и коммент. Н. Л. Фишмана / пер. с нем. Л. С. Товалевой и Н. Л. Фишмана. Москва : Музыка, 2013. 560 с.
8. Скребкова-Филатова М. С. Теория исторической эволюции музыкальных стилей С. С. Скребкова и современность. Журнал общества теории музыки. 2014. № 4А (8А). URL: <http://docplayer.ru/33269553-Teoriya-istoricheskoy-evolyucii-muzykalnyh-stiley-s-s-skrebkova-i-sovremennost.html> (дата звернення: 11.12.2018)
9. Angell H. C. Selected vocal arrangements of Irish folksongs: a history, stylistic analysis, repertoire list, and guide to performance and pedagogy. Indiana University, 2012. 245 p. URL: <https://scholarworks.iu.edu/dspace/handle/2022/15168> (дата звернення: 11.12.2018)
10. Cooper D. The Musical Traditions of Northern Ireland and its Diaspora. London : Ashgate, 2009. 186 p. https://books.google.com.ua/books?id=wD93mJ5LX9oC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 11.12.2018)
11. Flood W. H. G. A History of Irish Music. New York. Praeger, 1970. 308 p. <https://www.libraryireland.com/IrishMusic/Contents.php> (дата звернення: 11.12.2018)
12. Scottish Ear Worms: The Folksong Collections of George Thomson : The Scotia News. Edinburgh : веб-сайт. URL: <http://userhome.brooklyn.cuny.edu/anthro/jbeatty/Scotia/issue34/issue34.html> (дата звернення: 11.12.2018)
13. Thomson, George. : The Burns Encyclopedia : веб-сайт. URL: <http://www.robertburns.org/encyclopedia/ThomsonGeorge1757-1851.858.shtml> (дата звернення: 11.12.2018)

References

1. Bekirova, G. I. (2012). Settings folklore melodies in the works of domestic composers. URL: journalpmn.com/index.php/PMN/article/download/405/399 [in Ukraine].
2. Borisenko, M. Yu. (2004). The genre of transcripts in the systems of the unique composer's style. [in Ukraine].
3. Bushueva, L. I. (2008). The phenomenon of the settings of the Chuvash Folk Song in the Works of Composers: On the Problem of Composer Folklorism. Kazan. URL: static.freereferats.ru/_avtoreferats/01004152186.pdf [in Russian].
4. Carson, C. (1986). Pocket Guide to Irish Folk Music. Retrieved from: <https://buttonbox.ru/read/ciarancarson> [in Russian].
5. Leskova, T. V. (2016). Setting and quotation in the aspect of folk-style modeling (on the example of the work of composers of the Russian Far East)". Retrieved from: <https://cyberleninka.ru/article/n/obrabotka-i-tsitata-v-aspekte-folklorno-stilevogo-modelirovaniya-na-primere-tvorchestva-kompozitorov-dalnego-vostoka-rossii> [in Russian].
6. Letters of Beethoven 1787–1811. (2011). Moscow: Music. 616 p [in Russian].
7. Letters of Beethoven 1812–1816. (2013). Moscow : Music. 560 p. [in Russian].

8. Skrebkova-Filatov M. S. (2014). Theory of the historical evolution of musical styles S. S. Skrebkova and ModernMoscow:ity. Retrieved from: <http://docplayer.ru/33269553-Teoriya-istoricheskoy-evolyucii-muzykalnyh-stiley-s-s-skrebkova-i-sovremennost.html> [in Russian].
9. Angell H. C. (2012). Selected vocal arrangements of Irish folksongs: a history, stylistic analysis, repertoire list, and guide to performance and pedagogy. Indiana University. Retrieved from: <https://scholarworks.iu.edu/dspace/handle/2022/15168> [in English].
10. Cooper D. (2009). The Musical Traditions of Northern Ireland and its Diaspora. London : Ashgate. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books?id=wD93mJ5LX9oC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false [in English].
11. Flood W. H. G. (1970). A History of Irish Music. New York: Praeger. Retrieved from: <https://www.libraryireland.com/IrishMusic/Contents.php> [in English].
12. Scottish Ear Worms: The Folksong Collections of George Thomson: The Scotia News. Edinburgh. Retrieved from: <http://userhome.brooklyn.cuny.edu/anthro/jbeatty/Scotia/issue34/issue34.html> [in English].
13. Thomson, George.: The Burns Encyclopedia. Retrieved from: <http://www.robertburns.org/encyclopedia/ThomsonGeorge1757-1851.858.shtml> [in English].

Стаття надійшла до редакції 27.01.2019 р.

УДК 78.083-043.86

Дружинець Маріанна Ігорівна
викладач кафедри естрадного співу
Київської муніципальної академії
естрадного та циркового мистецтва,
здобувач Національної академії керівних кадрів
культури і мистецтва
ORCID 0000-0003-2843-8138
marianna.druzhinec@gmail.com

КУЛЬТУРНО-ІСТОРИЧНІ ПРОГРЕСИ НАПРЯМІВ ЕСТРАДНО-МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Мета статті – розглянути на основі наукових досліджень культурно-історичну еволюцію естрадного музичного мистецтва, здійснити експлікацію поняття «сучасне естрадне мистецтво» у мистецтвознавчому аспекті; охарактеризувати специфіку напрямів естрадно-музичного мистецтва; висвітлити на основі наукових досліджень культурно-історичну еволюцію естрадного музичного мистецтва. **Методологія** дослідження полягає в застосуванні компаративного, історико-логічного, аналітичного методів. Зазначений методологічний підхід дозволяє розкрити та піддати аналізу культурно-історичні прогреси естрадно-музичного мистецтва, жанри естради. **Наукова новизна.** Вперше у цій статті намагалися визначити напрями та шляхи, якими може розвиватися наше естрадне мистецтво. Проте недостатня розробленість в науці теми завдань і особливостей музичної естради робить деякі положення дискусійними, розв'язання яких є важливим для сучасного культурного життя. **Висновки.** Музичне мистецтво є відображенням традицій українського народу, особливостей менталітету, свідомості та самосвідомості українців. Кожен з естрадних стилів та жанрів має специфічні художні особливості та засоби виразності, на сучасному етапі естрадному музичному мистецтву властива багатогранність, своєрідна трансформація структури стилю. Воно зберігає народне коріння, етнічні традиції та посідає окреме місце як самостійне явище художньої культури у другій половині XIX і на початку XX століття. Таким чином, у другій половині XIX і на початку XX століття сформувалися і утвердилися власне естрадні музичні жанри, що відрізняються єдністю музичного стилю. Протягом останніх двох століть вітчизняна музична естрада сформувалася у широкий, багатогранний напрямок мистецтва.

Ключові слова: музичне естрадне мистецтво, естрадне мистецтво, форми, стилі та жанри естрадної музики.

Дружинець Маріанна Ігорівна, преподаватель кафедры эстрадного вокала Киевской муниципальной академии эстрадного и циркового искусств, соискатель Национальной академии руководящих кадров культуры и искусств

Культурно-исторические прогресии направлений эстрадно-музыкального искусства

Цель статьи - рассмотреть на основе научных исследований культурно-историческую эволюцию эстрадного музыкального искусства, осуществить экспликацию понятия «современное эстрадное искусство» в искусствоведческом аспекте; охарактеризовать специфику направлений эстрадно-музыкального искусства; осветить на основе научных исследований культурно-историческую эволюцию эстрадного музыкального искусства